

НАУКОВІ КОНФЕРЕНЦІЇ

КУТАСЕВИЧ А. В.

СТЕПАН ДЕГТЯРЬОВ ТА ЙОГО СУЧАСНИКИ: МУЗИЧНИЙ КЛАСИЦИЗМ У СХІДНІЙ ЄВРОПІ

Нині виповнюється 250 років від дня народження видатного українського митця Степана Оникійовича Дегтярєва (Дехтяревського, 1766–1813) – композитора, диригента, співака та педагога – одного з найвизначніших творців класичного духовного концерту для мішаного хору *a cappella*. З нагоди ювілейної дати в рамках VIII Міжнародної пасхальної асамблеї – 2016 «Духовність єднає Україну» 10 травня в Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського відбулась Міжнародна наукова конференція «Степан Дегтярєв та його сучасники: музичний класицизм у Східній Європі», ініціатором та організатором якої виступила кафедра історії української музики та музичної фольклористики. У наші дні постать С. Дегтярєва привертає дедалі більше уваги з боку диригентів-хормейстерів та дослідників духовно-музичного мистецтва, а його ім'я поступово повертається в контекст історії української музики. Минулий форум став першою в Україні конференцією, присвяченою творчості майстра. У заході взяли участь науковці з різних міст нашої держави – Києва, Харкова, Львова, Житомира, – а також представники Ізраїлю та Росії.

На відкритті конференції з вітальними словами виступили проректор із наукової, творчої роботи та міжнародних зв'язків академії Олександра Олійник та завідувач кафедри історії української музики та музичної фольклористики, директор Центру музичної україністики Мирослав Скорик. Вони підкреслили важливість цієї події саме сьогодні, коли творчість митця відроджується, актуалізуючи потребу її наукового осмислення. Символічним музичним привітанням учасників та гостей конференції став виступ хору церкви Успіння Богородиці Пирогощі під орудою Оксани Кириченко, який виконав духовний концерт С. Дегтярєва «Сраduitесь нам» (*до мажор*). Цей концерт, присвячений архангелу Михаїлу, покровителю Києва, звучав у Києво-Михайлівському Золотоверхому монастирі ще за життя композитора (фрагмент нотного тексту твору, датований 1803 р., виявлено в поголосниках із цього монастиря, які зберігаються в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського).

Доповіді учасників конференції були присвячені різним аспектам життя і творчості видатного майстра, а також музичного і музично-театрального мистецтва його доби на східноєвропейських теренах. Розмаїття тем та дослідницьких ракурсів дало змогу присутнім зануритись в атмосферу кінця XVIII – початку XIX ст., відчуті дух тієї епохи. Тетяна Гусарчук (Київ) присвятила виступ феномену творчої діяльності С. Дегтярєва, розглянувши її в широкому історико-мистецькому контексті; окрему увагу дослідниця приділила музичним капелам і театрам графів Шереметєвих. Тему творчої біографії митця продовжила Людмила Руденко (Київ), наголосивши на його українському корінні та побутуванні його духовно-музичних творів в

Україні. У доповіді Марини Рицаревої (м. Рамат-Ган, Ізраїль) було висвітлено роль видатного італійського композитора Джузеппе Сарті, який вважається головним наставником С. Дегтярьова, в історії музичної культури Російської імперії. Ольга Шуміліна (Львів) провела низку промовистих паралелей між життєвими і творчими шляхами Максима Березовського та Степана Дегтярьова. Валентина Антонюк (Київ) сфокусувала увагу на принципах італійської співочої школи, які яскраво відбилися у композиторській творчості С. Дегтярьова і були фундаментом його вокально-педагогічної діяльності. Андрій Кутасевич (Київ) окреслив шлях духовно-музичної спадщини композитора від початку ХІХ ст. до наших днів, акцентуючи на історично зумовлених питаннях атрибуції його творів. Наталія Беліченко (Харків) висвітлила впливи українського народнопісенного багатолосся на хорове мислення С. Дегтярьова та його сучасників Дмитра Бортнянського й Артема Веделя. Виступ Антона Віскова (Москва) був присвячений низці духовних концертів С. Дегтярьова та невідомих авторів, які доповідач відновив та підготував до видання за рукописними поголосниками межі ХVІІІ–ХІХ ст. із Музею музичної культури імені М. І. Глінки в Москві. Наталія Костюк (Київ) розглянула ірмоси Великоднього канону С. Дегтярьова як показовий приклад взаємодії принципів класицизму та національних співочих традицій у богослужбовій музиці. Ольга Зосім (Київ) зосередила увагу на класицистичних рисах духовної пісні ХVІІІ ст. у східнослов'янському ареалі. Ірина Копоть (Житомир) розгорнула панораму музично-театрального життя Волині у другій половині ХVІІІ – на початку ХІХ ст. Традиціям класицизму в музичному житті Галичини, зокрема впливу віденських класиків на творчість композиторів перемишльської школи, присвятила виступ Мирослава Новакович (Львів). Ігор Тилик (Київ) зосередився на хронологічно-стильових параметрах творчості А. Веделя, з якою певним чином була споріднена творчість С. Дегтярьова. Ольга Волосатих (Київ) висвітлила цікаві сторінки театрального життя Києва на межі ХVІІІ–ХІХ ст. Порівнянню Херувимських С. Дегтярьова та П. Демуцького в контексті церковних традицій жанру було присвячене повідомлення Марії Марущак (Київ), ілюстроване вокальним квартетом під її керівництвом.

Своєрідною кульмінацією ювілейного свята став концерт камерного хору «Київ» під орудою Миколи Гобдича, який відбувся по закінченні конференції в лютеранській церкві Св. Катерини. Відомий колектив виконав чотири духовні концерти С. Дегтярьова – «Се нині благословіте Господа» (*до мажор*), «Услиши, Боже, глас мой» (*мі-бемоль мажор*), «Боже, Боже мой, вскую оставил мя еси» (*соль мінор*) та «Сей нареченний і святий день» (*до мажор*). Усі ці твори були відновлені за давніми нотними рукописами і справили колосальне враження на аудиторію. Перші три твори прозвучали в Києві вперше, а останній твір – уперше в оригінальному вигляді. Масштабні полотна майстра вразили слухачів яскравою образністю, пластичністю мелодичних ліній, виразністю гармоній, багатством фактури та віртуозністю сольних партій.

Конференція та концерт стали помітною подією в науковому і творчому житті музичної спільноти України. Хочеться вірити в те, що цей захід стане поштовхом до активного повернення відроджуваної творчості С. Дегтярьова у сферу академічного хорового виконавства і надихне музикознавців на її нові дослідження та публікації.

Міністерство культури України
Національна музична академія України імені П. І. Чайковського
Кафедра історії української музики та музичної фольклористики
Центр музичної україністики

10 травня
2016 року

Камерний зал
(ауд. 123)

Міжнародна наукова конференція
Степан Дегтярьов та його сучасники:
музичний класицизм у Східній Європі

До 250-річчя від дня народження
Степана Дегтярьова

Початок о 10 годині

Запрошуються викладачі, аспіранти, студенти Академії

Афіша конференції.

Відкриття конференції: співає хор церкви Успіння Богородиці Пирогошці, диригент – Оксана Кириченко.

Учасники конференції.

Тетяна Гусарчук та Андрій Кутасевич.

Ольга Путьтицька та Ольга Волосатих.

Вокальний квартет під орудою Марії Марушак.

Лютеранська церква Святої Катерини.

Концерт камерного хору «Київ» у церкві Святої Катерини, диригент – Микола Гобдич.